

اولویت بندی شاخص های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان در شهر بیستون

مجید شمس، استاد گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ملایر، ایران

محمودرضا هاشمی بیستونی*، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ملایر، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۹/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱/۲۰

چکیده: حکمروایی در واقع فرایندی بر اساس کنش متقابل میان سازمان ها و نهادهای رسمی اداره شهر از یک سو و سازمان های غیردولتی و تشکل های جامعه مدنی، از طرف دیگر است. سیستم حکمروایی شهری مطلوب مبتنی بر هفت اصل است که عبارتند از: «مشارکت، قانونمندی، پاسخ گویی، اجماع سازی، کارایی و اثربخشی، شفافیت و عدالت». در این پژوهش به بررسی و اولویت بندی شاخص های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان در شهر بیستون پرداخته شده است. این پژوهش از نوع «پیمایشی» و با رویکردی توصیفی - تحلیلی با هدف کاربردی تنظیم اطلاعات بصورت میدانی و با استفاده از ابزار «پرسشنامه» محقق ساخته بدست آمده است. جامعه آماری شامل کلیه شهروندان شهر بیستون بوده که ۳۶۵ نفر با روش تعیین حجم نمونه با فرمول «کوکران» مشخص و با استفاده از روش نمونه گیری سیستماتیک، پرسشنامه ها در بین نمونه آماری توزیع گردیده است پس از جمع آوری اطلاعات به تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزارهای آماری پرداخته شده و برای ارزش گذاری متغیرها نیز از طیف لیکرت بهره گرفته شده است. همچنین جهت بررسی و رتبه بندی شاخص ها از آزمون فریدمن و آزمون تی تک نمونه ای استفاده شده است نتایج تحقیق نشان می دهد که از بین هفت متغیر، شاخص شفافیت رتبه نخست، عدالت رتبه دوم، پاسخگویی رتبه سوم، مشارکت رتبه چهارم، اجماع سازی رتبه پنجم، اثربخشی و کارایی رتبه ششم و قانونمندی رتبه هفتم را از حیث اهمیت بدست آورده اند. همچنین براساس آزمون تی تک نمونه ای، پاسخ دهندگان، سطح حکمروایی خوب را در شهر بیستون کمتر از حد متوسط طیف لیکرت ارزیابی نموده اند؛ نتیجه اینکه نظام مدیریت شهری بیستون به رغم تلاش های خود نتوانسته رضایت شهروندان را جلب نماید.

کلمات کلیدی: مدیریت شهری، حکمروایی خوب شهری، شهروندان، شهر بیستون.

Prioritizing Good Urban Governance Indicators from Citizens' Points of View of Bisotun City

Majid Shams, Professor, Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Malayer Branch, Malayer, Iran, Fazelman362@yahoo.com

Mahmoodreza Hashemi Bistooni, PhD Student, Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Malayer Branch, Malayer, Iran, M.r.hashemi.b@gmail.com

Abstract: Governance in fact, is a process based on mutual interaction on one hand between organizations and official bodies of a city, and on the other hand between NGOs and civil society organizations. The optimal city governance system is based on seven key principles: "Participation, Legitimacy, Accountability, Socialization, Effectiveness, Transparency, and Justice". In this research, prioritization of good urban governance indicators from citizens' points of view of Bisotun city has been investigated. This survey that has been conducted is a type of survey research method based on a descriptive-analytical approach with the purpose of applying regulation through field information and using the researcher-made questionnaire tool. Statistical population of the study consisted all citizens of Bisotun city. 365 people were specified by using sample size determination method via Cochran formula and Questionnaires through systematic sampling were distributed among the statistical sample. After data collection, data analysis by using statistical softwares: Spss and Excel and variables estimation by the Likert scale were performed. Friedman test and One-Sample T-Test were used to rank the indices. The results of the research showed that among the seven variables in terms of importance, the first-rank goes for transparency index, the second for justice, the third for accountability, the fourth for participation, the fifth for consensus, the sixth for effectiveness and efficiency, and the seventh for law. Also, based on One-Sample T-Test, respondents assessed the good governance level in Bisotun less than the average Likert scale, as a result of which Bisotun city management system, despite its efforts, has not been able to gain citizens' satisfaction.

Keywords: Urban Management, Good City Governance, Citizens, Bisotun City.

نویسنده مسئول: محمودرضا هاشمی بیستونی، دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ملایر، ایران، M.r.hashemi.b@gmail.com

۱- مقدمه و بیان مسأله

رشد شتابان شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران با مشکلات فراوانی روبرو بوده است و پیامدهای منفی بسیاری داشته است که نظام مدیریت سنتی در مناطق شهری یارای پاسخگویی به تحولات سریع شهرنشینی و نیازهای ساکنان شهرها را ندارد (موحد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۸). از سوی دیگر نوسازی تحولات اقتصادی سیاسی، اجتماعی شتابان در کشورهای جهان و جهانی شدن شتابان در دهه‌های اخیر منجر به پیچیدگی جوامع در سطوح داخلی، منطقه‌ای و جهانی شده است که اگرچه فرایندی طبیعی است اما پتانسیل بحران و بی‌ثباتی را دارد که حکومتها در بستر این پیچیدگیها با چالش‌های گوناگون مواجه می‌شوند (ابراهیم‌زاده و اسدیان، ۱۳۹۲: ۱۸). از آنجایی که بسیاری معتقدند که جامعه آینده جامعه‌ای شهرنشین خواهد بود، بنابراین شهرها به جای اینکه مکانهایی بی‌ثمر برای سرمایه‌گذاری اقتصادی یا تراکم کارگران بیکار یا انبوه مشکلات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی باشند، باید به مراکز رشد و پویایی اقتصادی و اجتماعی، در چهارچوب ملی مبدل شوند. این مراکز باید آفرینشگر فرصت‌های ارزنده برای رفاه و توسعه نه تنها جمعیت ساکن در آن بلکه جمعیت تمامی کشور باشد (لطفی، ۱۳۸۸: ۱۲). جامعه جهانی امروزه به این نتیجه رسیده است که مشکل عمده مدیریت شهری کمبود منابع مالی یا تکنولوژی مدرن و یا نیروی انسانی ماهر نیست بلکه بیش و پیش از همه، مشکل اصلی در شیوه اداره این عوامل است (ترابی، ۱۳۸۳: ۶). اصلاح و بازنگری در نظام مدیریت شهری کشور با تحولات ساختاری و محتوایی دیدگاه‌های نوین مطرح در زمینه مدیریت شهری به طور جدی مورد تأکید بوده و مطابق با رویکردهای نوین، باید با شرایط و ویژگیهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی حاکم بر شهرهای ایران از رهیافت‌های مؤثر آن در اصلاح و ارتقای نظام مدیریت شهرها استفاده شود. مرور تجارب مدیریت شهری در جهان و مخصوصاً کشورهای توسعه‌یافته نشان می‌دهد که در دهه‌های اخیر سیستم مدیریتی از شکل مدرنیستی و پروژه محورانه و به عبارتی حکومت شهری و اقتدارگرا به سمت درگیر ساختن مردم، بخش خصوصی و جامعه مدنی در برنامه‌ریزی و

مدیریت شهری یعنی همان حکمروایی شهری تغییر شکل داده است (توکل‌نیا همکاران، ۱۳۹۱: ۱۳۸). امروزه نحوه مدیریت شهری می‌تواند در پایداری محلات تأثیرگذار باشد. در حال حاضر رویکردی که به عنوان اثر بخش‌ترین، کم هزینه‌ترین و پایدارترین شیوه اعمال مدیریت شهری معرفی می‌شود «حکمروایی خوب شهری» می‌باشد (تابعی و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۱).

سازمانهای مهم بین‌المللی از جمله برنامه توسعه سازمان ملل متحد، بانک جهانی، برنامه اسکان ملل متحد و... از حکمروایی خوب به عنوان یکی از چهار مشخصه «شهر پایدار» عنوان می‌شود. درک و استنباط سازمانها و نهادهای بین‌المللی از حکمروایی شایسته شهری مطابق با تجربه عملکردی برنامه اسکان سازمان ملل در دو دهه اخیر می‌باشد. بر این اساس - موضوع اصلی حرکت در جهت حکمرانی شایسته شهری، رسیدن به «شهر برونگرا» خواهد بود. در شهر برونگرا فرد بدون توجه به ثروت، جنسیت، مذهب، نژاد و سن، شایسته مشارکت سازنده و مثبت در فرصت‌های موجود در شهر است. در سال‌های اخیر شاهد نمونه‌ای از تجربه‌های عملی برای رسیدن به مدیریت مطلوب شهری در شهرهایی مانند: دارالاسلام، دبی، منچستر، شنیان و چاتانوگا بوده‌ایم (تیلور، ۲۰۰۰: ۴۱).

مفاهیم شهروندی و حکمروایی خوب چند سالی است که در کشور مطرح شده است. با این وجود بستر مناسبی برای اجرای اصول حکمروایی خوب (یعنی واگذاری برخی اختیارات به سطح محلی چه از طرف دولت و چه از طرف مردم وجود ندارد (مقیم، ۱۳۸۲: ۲۵).

حکمروایی محصولی انسانی است و به همین خاطر فعالیتی - است که برای تعریف روابط و اثرات متقابل دولت و جامعه مفید است. حکمروایی خوب یک مدل تصمیم‌گیری است که بر اجماع و خروجی آن که مدعی مشارکتی بودن است. همچنین در تقابل با الگوهای اداره یک طرفه (از بالا به پائین) شهر و تعاملات یک سویه دولت با شهروندان به کنش متقابل میان سه بازیگر اصلی شهر یعنی دولت محلی، بخش خصوصی و جامعه مدنی توجه دارد (ملک حسینی، ۱۳۹۶: ۱). یکی از مهمترین

دستیابی به نتایج پژوهشی دیگران و توسعه و تکامل آنها، امکان رسیدن به پاسخ مناسب و تجزیه و تحلیل بهتر میسر نیست. در زمینه حکمروایی خوب شهری تاکنون تحقیقات زیادی در داخل و خارج از کشور انجام شده است که در جدول (۱) به چند مورد از مهمترین آنها اشاره می‌کنیم. بررسی پیشینه تحقیق، نشان می‌دهد که تحقیقات همسو در حوزه مدیریت شهری بر اساس شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در سایر شهرها از دیدگاه مدیران و تصمیم‌گیران شهری مورد بررسی قرار گرفته‌اند. اما در پژوهش حاضر به اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان جامعه هدف، بدون دخالت و تسری دیدگاه دیگر ذینفعان شهری، مدیران، سرمایه‌گذاران و... با «رویکرد انتقادی» پرداخته شده است که این موضوع نوآوری پژوهش حاضر نسبت به سایر پژوهش‌ها می‌باشد.

نیازها برای بررسی و انطباق‌پذیری یک الگو (در این تحقیق حکمرانی خوب شهری) در یک جامعه مشخص رتبه‌بندی و اهمیت مؤلفه‌های اصلی و در نهایت طرح و انتخاب معرفه‌های مناسب برای پی بردن به وضعیت واقعی نمونه مورد مطالعه و همچنین پیاده کردن آن است. بر همین مبنا هدف از انجام پژوهش حاضر اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر بیستون می‌باشد.

۲- سوالات پژوهش

سوال اصلی یا مسأله‌ای پژوهش حاضر عبارت است از: آیا اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان در جامعه هدف، دارای تفاوت معنا دار است؟

۳- پیشینه پژوهش

در هر پژوهش علمی مطالعه و بررسی تحقیقات، متناسب با موضوع مورد بررسی، لازم و ضروری است؛ چرا که بدون

جدول (۱): پیشینه پژوهش

نام محقق	موضوع	نتایج
می‌تن ^۱ (۲۰۱۷)	عوامل تعیین‌کننده مدیریت کلان‌شهری با تاکید بر توسعه گردشگری درباره شهر نیویورک،	تعارضات اجتناب‌ناپذیر به‌عنوان یک مکان اجتماعی گردشگر پذیر از سوی و مکان زندگی و کار مردم از سوی دیگر و تأثیرات آن بر مدیریت شهری
رونالد مک‌گیل ^۲ (۲۰۱۶)	مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه	تبیین شاخص‌های اساسی حکمرانی خوب شهری بر ملاحظات توسعه شهرها در ابعاد راهبردی و عملیاتی تأکید نموده است.
روتمن و آسلت ^۳ (۲۰۱۵)	سیاست‌ها و نوآوری‌ها در کشورهای در حال توسعه	تعیین علمی درجه اثربخشی به شاخص‌های حکمروایی خوب در مدیریت شهر به بررسی اهمیت پیچیدگی مدیریت شهری و سازمان ارائه‌کننده خدمات نیز توجه و تأکید نموده است
امانوئل (۲۰۱۴)	حکمروایی مشارکتی خوب در نیجریه؛ سوابق، گزاره‌ها و ویژگی‌ها	به بررسی و بیان سوابق می‌پردازد و نحوه بهره‌برداری و استفاده بهینه از سوابق را با توجه به خصوصیات سازمانی نهادها در راستای رفع چالش‌ها بیان می‌کند.
پاپ کیوشنگ (۲۰۱۰)	حکمروایی خوب شهری در آسیای جنوب شرقی	تمرکززدایی و خصوصی سازی باعث بهبود حکمروایی شهری و کارایی ارائه خدمات عمومی می‌گردد.
غلامی، شعبانی، علیزاده و حسین‌زاده (۱۳۹۶)	اولویت‌بندی مؤلفه‌های حکمروایی شایسته شهری از دیدگاه فعالان بخش مدیریت شهری (مورد مطالعه؛ شهر بوکان)	ارزیابی و اولویت‌بندی مؤلفه‌های حکمروایی شایسته شهری، از دیدگاه فعالان بخش مدیریت شهری آذربایجان غربی می‌باشد
نادری چگنی (۱۳۹۵)	تحلیل و ارزیابی میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری در شهر خرم‌آباد	بررسی حکمرانی خوب شهری در شهر خرم‌آباد از هشت شاخص، مشارکت، مسئولیت-پذیری، شفافیت، پاسخگویی، حاکمیت قانون، عدالت، اجماع‌پذیری، کارایی و اثربخشی استفاده شده است.

1. Meethen
2. Ronald McGill
3. Rotmans and Asslt

علیزاده و همکاران (۱۳۹۴)	تحلیل بر معیارهای حکمروایی خوب شهری با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی فازی	شاخص کارایی به عنوان معیار درون سازمانی بیشترین وزن را به خود اختصاص داده و در بین زیرشاخصها داشتن خلاقیت و رهبری دارای بیشترین وزن است.
آدینه‌وند و همکاران(۱۳۹۲)	بررسی عملکرد شهرداری در چارچوب حکمرانی خوب شهری نمونه مطالعه: شهر بابلسر	مشارکت و کارایی شهرداری بابلسر در سطحی پایین قرار دارند اما شهروندان تحصیلکرده نسبت به سایر گروهها رغبت بیشتری برای همکاری با شهرداری دارند و میزان پاسخگویی شهرداری بابلسر در سطحی متوسط توسط شهروندان ارزیابی شده است.
کمان‌رودی و جنگجو(۱۳۹۱)	بسترهای مدیریتی لازم برای تحقق حکمروایی خوب شهری در محلات منطقه ۲۲ تهران	گام‌های متعددی برای فراهم کردن زمینه‌های اولیه حکمروایی خوب شهری در شهرداری تهران برداشته شد، اما این اقدامات از برنامه‌ریزی منسجم و همگرایی پایدار مدیریت شهری و دولت برخوردار نبوده است و این اقدامات به استقرار و تثبیت بسترهای مدیریتی لازم تحقق حکمروایی خوب منتهی نشده است.

۴- مبانی نظری

۴-۱- حکمرانی خوب شهری

نظر و «حکومت شهری» باید نسبت به روندهای تغییر در شهر پاسخگوتر باشد، اقداماتش با مسائل شهری و تحول آنها متناسب‌تر باشد، نسبت به اجتماع مسئول و پاسخگوتر و بعنوان بخش مهمی از نظام یادگیری اجتماعی بهتر عمل کند و سرانجام نقش مهمی در پیش‌بینی، کشف و استقبال از آینده ایفا کند. این فرایندها به وجود شبکه ارتباطات در داخل سازمان‌های رسمی حکومت و نظام‌های برنامه‌ریزی آن و همچنین شبکه ارتباطات میان آن سازمان‌ها و اجتماع و نظام‌های شهری آن بسیار متکی است (برک پور، ۱۳۸۸: ۱۸۹).

در مجموع حکمروایی خوب شهری را می‌توان شیوه و فرایند اداره‌ی امور شهری با مشارکت و تعامل سازنده‌ی سه بخش دولتی، خصوصی و مدنی به منظور نیل به شهر سالم، با کیفیت و قابلیت زندگی بالا و توسعه پایدار شهری تعریف کرد از سوی دیگر باید متذکر شد، موضوع و دغدغه‌های حکمروایی خوب شهری صرفاً مدیریت کارآمد نیست، بلکه دارای ابعادسیاسی مرتبط در فرایندهای تصمیم‌گیری است.

بنابر منشور هیئات سازمان ملل متحد حکمرانی خوب شهری اصول به هم وابسته، برابری، کارآمدی، شفافیت و پاسخگویی، امنیت، فعالیت‌های مدنی و شهروندی را توصیف می‌کند (یوان هیئات، ۲۰۰۹: ۳۷۲).

بنابراین می‌توان گفت حکمروایی خوب شهری به نحوی ناگسستنی بارفاه شهروندان پیوند دارد و هدف آن فراهم نمودن بستر دسترسی زنان و مردان و به طور کلی همه اقشار جامعه به منافع و حقوق شهروندی است. حکمرانی خوب شهری بر پایه حقوق شهروندی، تأکید می‌کند که هیچ مرد، زن یا کودکی را

شتاب روند شهرنشینی و حومه‌گرایی در مناطق کلان شهری باعث دگرگونی ساختار فضایی شهرها شد و مناطق کلانشهری تک مرکزی به کلانشهرهای چند هسته‌ای تبدیل شدند (Brenener, 2003: 134) در چنین شرایطی نظریات مختلفی در باب نحوه ادارات شهرها بوجود آمدند. ماکس وبر یکی از اندیشمندان بزرگ مطالعات اجتماعی می‌باشد که نظریات ارزنده‌ای را در مورد مسائل مختلف اجتماعی مطرح ساخته است. به ویژه نظریه عمومی دیوان‌سالاری، وی را به عنوان اولین نظریه پرداز مدیریت مطرح ساخته است. از نظر وبر رشد و توسعه جوامع سازمان‌های بوروکراتیک بر رفتارهای جمعی اثر گذارند و یک سازمان خوب سازمانی است که رابطه تعاملی بین سازمان و افراد را در نظر بگیرد (وبر، ۱۳۶۹: ۶۵). همچنین تقسیم‌بندی «ریچارد تاردانیکو» از مناسب‌ترین شیوه‌های شناخت مقوله شهر و تصمیمات متخذه در آن می‌باشد. وی چهار گرایش در این باره ارائه می‌کند:

الف) نظریه شهری ساختارگرا (ب) نظریه پراکسیس شهری (ج) نظریه وابستگی و شهرنشینی (د) نظریه نظام جهانی شهرنشینی در این نظریه شهر و پدیده‌های شهری، بخشی از یک جامعه وسیع‌تر محسوب می‌شود و برای شناخت عمیق‌تر و منطقی‌تر باید کل جامعه که شهر نیز جزئی از آن محسوب می‌شود مورد بررسی قرار گیرد. (افروغ، ۱۳۷۷: ۱۱۷).

برایان مک لالین اولین نظریه پرداز است که در سال ۱۹۷۳ مفهوم حکمروایی خوب را مطرح کرد (کاظمیان، ۱۳۸۷: ۵). از

گاه در حال ستیز بایکدیگر است. منظور از جهت گیری توافقی، تعدیل و ایجاد توافق میان منابع مختلف است. این کار مستلزم وجود ارتباط و تلاش میان سازمان‌های دولتی، شهروندان و سازمانهای غیردولتی است (برک پور، ۱۳۸۶: ۵۰۲).

- **حاکمیت قانون:** برقراری شرایط و زمینه‌های لازم برای تعامل بین عناصر مدیریت شهری که شامل شهروندان، نهادهای اداره کننده شهر، شورای اسلامی و بخش خصوصی است و نیازمند قرار گرفتن بر مدار قانونمندی است. (صرافی و عبدالمهدی، ۱۳۸۷: ۱۵).

- **شفافیت:** نقطه مقابل پنهان کاری در تصمیم گیری است. پنهان کاری، امکان بروز فساد در تصمیم گیری را افزایش می‌دهد؛ حال آنکه شفافیت مانع از گسترش آن می‌شود. این معیار برگردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی آسان به آن، وضوح اقدامات و آگاهی مستمر شهروندان از روندهای موجود استوار است (برک پور و اسدی، ۱۳۸۹: ۱۸۸).

- **عدالت و انصاف:** منظور از عدالت، فرصتهای مناسب برای همه شهروندان در زمینه ارتقای وضعیت رفاهی خود، تلاش در جهت تخصیص عادلانه منابع و مشارکت اقشار محروم در اعلام نظر و تصمیم گیری است (رهنما، ۱۳۸۹: ۲۰۹).

- **اثر بخشی و کارایی:** این معیار بر استفاده مناسب از منابع موجود برای تامین نیازهای شهروندان، ارائه خدمات شهری و رضایت مردم استوار است (رفیعیان، ۱۳۹۰: ۹۶).

نمی‌توان از دسترسی به ضرورت‌های زندگی شهری، شامل پناهگاه مناسب، امنیت مسکن، آب سالم، بهداشت محیط پاکیزه، سلامتی، آموزش و تغذیه، اشتغال و امنیت عمومی و تحرک باز داشت و زمینه شکوفایی افراد جامعه و بهره گیری از منابع را برای نیل به رفاه، پیشرفت، نظم، امنیت و سلامت - فردی و اجتماعی فراهم می‌کند (زندیه، ۶۳: ۱۳۹۵).

۲-۴ شاخص‌های حکمرانی خوب شهری

در مورد اصول و شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، آنچه اکنون عمومیت بیشتری داشته و روی آن اجماع بیشتری وجود دارد؛ شاخص‌هایی است که از طرف بانک جهانی و برنامه توسعه سازمان ملل در جدول (۲) آنها را استخراج و معرفی نموده‌اند که به تفصیل در زیر بیان شده است:

- **پاسخگویی:** پاسخگویی از طریق فرایندهای انتخاب صاحبان قدرت و همین طور از طریق رویه‌هایی تعیین می‌گردد که بدان طریق، تصمیم سازی عمومی و نتایجی که آنها به وجود می‌آورند در راستای تعاملات عمومی و بازخورد آنها مورد حمایت قرار می‌گیرند.

(UNDP, 2002:3)

- **مشارکت:** مشارکت فرایندی است که در آن شهروندان مسئولان در تصمیم گیری‌های شهری سهیم می‌شوند (برک پور، ۱۳۸۶: ۲۰۱).

- **اجماع سازی:** منظور از اجماع سازی، تعدیل و ایجاد توافق میان منافع مختلف است. شهر عرصه گروهها و منافع مختلف و

جدول (۲): شاخص‌های حکمروایی خوب شهری

UNCHS	بانک جهانی	جان فریدمن	UNDP/TUGI
تمرکززدایی منابع و اختیارات	مشارکت		مشارکت
دسترسی برابر به منابع و اختیارات		فراگیری و شمولیت	برابری
شفافیت		شفافیت	شفافیت
پاسخگویی	پاسخگویی	پاسخگویی عمومی	پاسخگویی
			حاکمیت قانون
مداخله مدنی و شهروندی	حساسیت در برابر نیاز فقرا	پاسخ دهی	پاسخ دهی
		مدیریت غیر خشن	وفاق گرایی
کارایی	مدیریت عمومی قوی، اثر بخشی هزینه		اثر بخشی و کارایی
بینش استراتژیک، پایداری، امنیت،		رهبری سیاسی	بینش استراتژیک

منبع: شکوهی و همکاران، ۱۰: ۱۳۹۳

۵- منطقه مورد مطالعه

بیستون شهری کوچک و چندپاره و با مساحت ۲۴۷/۱ کیلومتر مربع در حدود ۳۰ کیلومتری شمال شرقی شهر کرمانشاه، میان کوه بیستون و رود گاماسیاب، بر سر راه اصلی مرکز به غرب کشور قرار گرفته است و در گذشته به عنوان مرکز ولایت (کرمانشاهان) در عهد هخامنشی بوده و از آن به عنوان ((دروازه زاگرس)) یاد می‌کند (لوشای، ۱۳۴۴). بخش بیستون از شمال به بخش تاریخی دینور، از مشرق به بخش مرکزی شهرستان صحنه و از جنوب و مغرب به بخش مرکزی شهرستان هرسین محدود است. بیستون از بخشهای تابع شهرستان هرسین در استان کرمانشاه است. (نقشه (۱)). براساس آمار سال ۱۳۹۵ جمعیت حوزه شهری بیستون ۷۱۳۰ نفر می‌باشد. این شهر متشکل چهار نقطه شهری شامل: بیستون مرکزی، شهرک الزهرا، شهرک بیستون و شهرک بلوردی است (طرح جامع ویژه فرهنگی - تاریخی شهر بیستون، ۱۳۹۴: ۳۲).

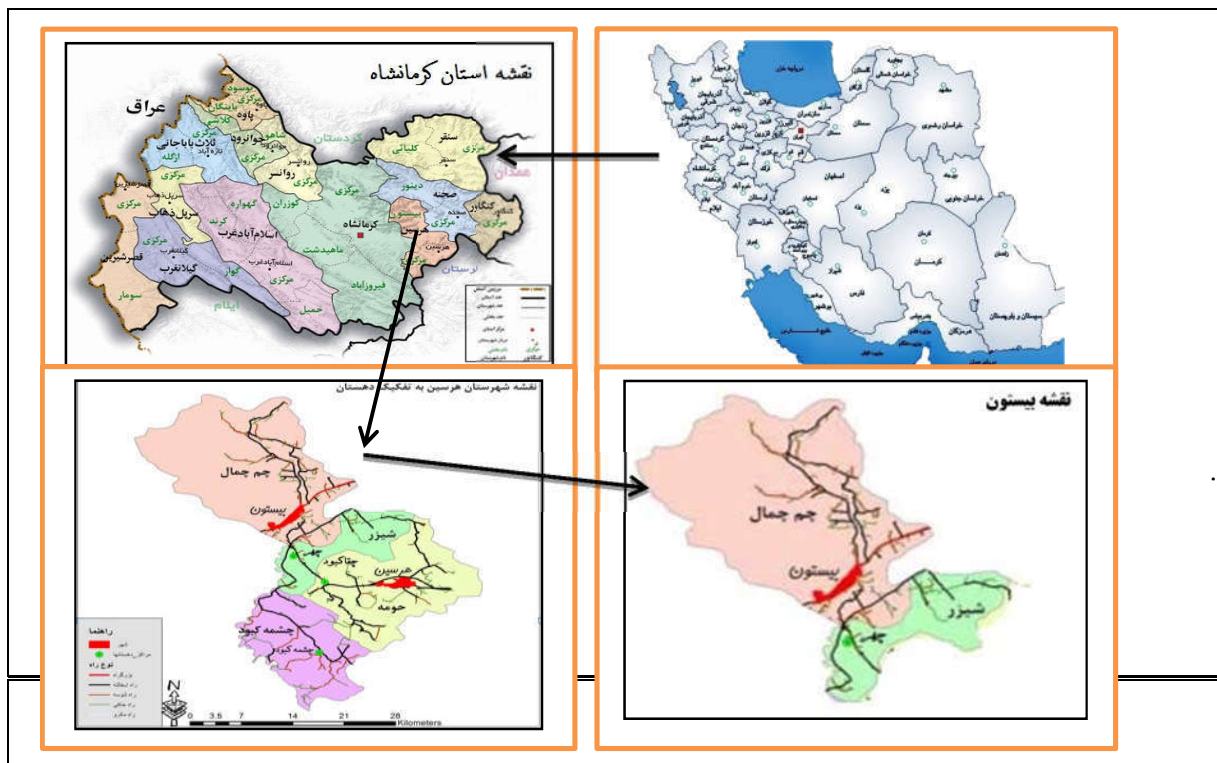
۶- روش‌شناسی تحقیق

۶-۱ نوع تحقیق

در تحقیق حاضر گردآوری داده‌ها به صورت اسنادی- میدانی با رویکرد توصیفی-تحلیلی و بر حسب هدف کاربردی بوده و از نرم‌افزارهای تخصصی برای تجزیه و تحلیل استفاده گردیده است.

۶-۲ جامعه و نمونه آماری

در پژوهش مورد نظر جامعه آماری مردم شهر بیستون بوده و با تهیه پرسشنامه و توزیع در بین جامعه تحقیق، مطالعات میدانی اصلی و جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، انجام آزمون‌های آماری مختلف و در نهایت تجزیه و تحلیل آنها به دست آمده است. همچنین حجم نمونه را با استفاده از فرمول کوکران ۳۶۵ نفر تعیین نموده که با روش نمونه-گیری سیستماتیک به توزیع پرسشنامه‌ها جهت جمع-آوری داده‌ها پرداخته شده است.

نقشه (۱): موقعیت شهر بیستون در تقسیمات سیاسی استان کرمانشاه. منبع: سالنامه آماری ۱۳۹۵

۳-۶ روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها

با بهره‌گیری از تجارب اساتید متخصص و اساتید راهنما و مشاور و همچنین از روش‌های مشاهده، پرسشنامه، فیش‌برداری، نمودار، جدول، بانک‌های اطلاعاتی و شبکه‌های کامپیوتری و با استفاده از پرسشنامه‌ی محقق ساخته و برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی جهت سنجش روابط بین متغیرها و تأیید فرضیات و به کمک نرم‌افزار آماری spss و Excel از آزمون فریدمن و آزمون T تک نمونه‌ای بهره گرفته شده است.

۷- یافته‌های تحقیق

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از تعداد ۳۶۵ نفر پاسخگو به پرسشنامه، ۷۶/۴ درصد مرد و ۲۳/۶ درصد زن بوده‌اند از نظر توزیع سنی پاسخ‌دهندگان، ۹/۹ درصد کمتر از ۱۹ سال، ۱۸/۶ درصد ۲۰ تا ۲۹ سال، ۲۶/۳ درصد ۳۰ تا ۳۹ سال، ۳۴ درصد ۴۰ تا ۴۹ سال، ۱۱/۲ درصد ۵۰ سال و بالاتر بوده‌اند و تعداد افرادی که دارای تحصیلات زیر دیپلم بوده‌اند برابر با ۳۸/۳ درصد، ۳۵/۹ درصد دارای مدرک دیپلم و فوق دیپلم و ۲۵/۸ درصد دارای مدرک لیسانس یا بالاتر بوده‌اند. از نظر وضعیت تأهل، ۲۵/۸ مجرد و ۶۹/۳ متأهل و ۴/۹ متعلقه یا مرگ همسر بوده‌اند از نظر اشتغال ۲۲/۲ درصد از پاسخگویان بیکار یا دانشجوی،

۲۰/۵ درصد شاغل رسمی، ۴۱/۹ درصد شاغل بخش خصوصی و ۱۵/۳ درصد بازنشسته و غیره بوده‌اند. از نظر مدت زمان سکونت در شهر بیستون ۲۱/۹ درصد تا ۱۰ سال، ۲۳/۳ درصد تا ۲۰ سال و ۵۴/۸ درصد تا بیش از ۲۰ ساکن بوده‌اند. بر اساس مبانی نظری تحقیق و با عنایت به این موضوع و دسته‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه بانک جهانی و برنامه توسعه سازمان ملل هفت شاخص مشارکت، اثربخشی و کارایی، شفافیت، پاسخگویی، اجماع‌سازی، عدالت و قانونمندی به عنوان اصلی‌ترین شاخص‌های سنجش متغیر حکمروایی خوب در محافل و مجامع علمی و دانشگاهی جهان مطرح می‌باشد، بر این اساس ملاک انتخاب شاخص‌های این پژوهش برای بررسی و تحلیل حکمروایی خوب شهری در شهر بیستون نیز شاخص‌های بانک جهانی و برنامه توسعه سازمان ملل بوده است.

۷-۱ آزمون کولموگروف-اسمیرنف (K-S)

برای آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها از روش آزمون کولموگروف-اسمیرنف استفاده می‌شود.

جدول (۳): آزمون کولموگروف - اسمیرنف (K-S) برای متغیرهای پژوهش

عامل	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	آماره کولموگروف	سطح معناداری
مشارکت	۳۶۵	۳/۷۲	۰/۹۴	۳/۸۶	۰/۰۰۰
اثربخشی و کارایی	۳۶۵	۳/۵۷	۰/۷۷	۴/۹۰	۰/۰۰۰
شفافیت	۳۶۵	۳/۹۶	۰/۸۴	۴/۰۹	۰/۰۰۰
پاسخگویی	۳۶۵	۳/۷۷	۰/۸۱	۴/۶۸	۰/۰۰۰
اجماع‌سازی	۳۶۵	۳/۶۴	۰/۸۴	۴/۳۹	۰/۰۰۰
عدالت	۳۶۵	۳/۹۰	۰/۸۳	۴/۶۶	۰/۰۰۰
قانونمندی	۳۶۵	۳/۳۲	۰/۷۵	۵/۹۱	۰/۰۰۰

(منبع: یافته‌های پژوهش)

با توجه به جدول (۳) سطح معناداری آزمون کولموگروف-اسمیرنف مشاهده می‌کنیم که توزیع داده‌ها در تمامی متغیرهای پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است لذا از آزمون ناپارامتریک فریدمن استفاده می‌کنیم.

۲-۷ آزمون فرضیه پژوهش

فرضیه پژوهش بر مبنی «اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، از دیدگاه شهروندان در شهر بیستون متفاوت است» بیان گردید.

جدول (۵): نتایج آزمون فریدمن برای فرضیه پژوهش

۳۶۵	فراوانی
۲۱۹/۶۹۶	مجذور خی دو
۶	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معناداری

(یافته‌های پژوهش)

H_0 : اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، از دیدگاه شهروندان در شهر بیستون متفاوت نیست.

H_1 : اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، از دیدگاه شهروندان در شهر بیستون متفاوت است. در ابتدا و به منظور اولویت‌بندی شاخص‌هایی که بیشترین اهمیت را در زمینه حکمروایی خوب شهری داشته‌اند، از آزمون فریدمن استفاده گردیده است.

به طور کلی در آزمون فریدمن خروجی Spss شامل دو جدول می‌باشد در جدول (۳) میانگین رتبه‌های هر متغیر ارائه گردیده است و در جدول (۴) نیز مشخصات و آماره X^2 ارائه گردیده است که نتایج به شرح ذیل آورده شده است.

جدول (۴): خروجی آزمون رتبه‌ای فریدمن برای فرضیه پژوهش

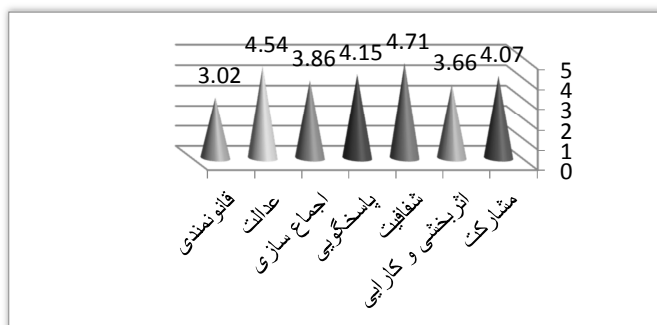
ردیف	متغیرها	میانگین رتبه
۱	مشارکت	۴/۰۷
۲	اثربخشی و کارایی	۳/۶۶
۳	شفافیت	۴/۷۱
۴	پاسخگویی	۴/۱۵
۵	اجماع‌سازی	۳/۸۶
۶	عدالت	۴/۵۴
۷	قانونمندی	۳/۰۲

(منبع: یافته‌های تحقیق)

همانطوری که در جدول (۵) نشان داده شده است؛ سطح معناداری در آزمون فریدمن در تمامی نمونه‌های آماری کمتر از ۰/۰۵ درصد و برابر (۰/۰۰۰) بوده که نشان دهنده آن است که بین افراد پاسخ‌دهنده (شهروندان شهر بیستون) به پرسش‌های پژوهش مربوط به شاخص‌های حکمروایی خوب شهری تفاوت معناداری وجود دارد لذا فرضیه پژوهش مبنی بر «اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان در شهر بیستون متفاوت است»، مورد پذیرش واقع می‌شود.

نتایج تحلیل داده‌ها (آزمون رتبه‌بندی فریدمن) مطابق جدول (۴) و نمودار (۱) بوده است نشان می‌دهد که رتبه اول شاخص شفافیت با اندازه‌ی آماری ۴/۷۱، رتبه دوم شاخص عدالت با اندازه مقدار ۴/۵۴، رتبه سوم شاخص پاسخگویی با اندازه ۴/۱۵، رتبه چهارم شاخص مشارکت با اندازه مقدار ۴/۰۷، رتبه پنجم شاخص اجماع‌سازی با اندازه مقدار ۳/۸۶، رتبه ششم شاخص اثربخشی و کارایی با اندازه ۳/۶۶ و رتبه هفتم شاخص قانونمندی با اندازه مقدار ۳/۰۲ می‌باشد.

نمودار (۱): آزمون رتبه‌بندی فریدمن فرضیه اول

(منبع: یافته‌های تحقیق)

همانطور که در جدول (۶) آمده است مقدار P-Value برای تمامی شاخص‌های آزمون شده در این پژوهش کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

با توجه به اینکه یک نمونه از جامعه داریم و می‌خواهیم میانگین آن را با یک حالت معمول و رایج استاندارد و یا حتی یک عدد مورد انتظار مقایسه کنیم برای سنجش میزان شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از آزمون t test نیز استفاده شده است

جدول (۶): نتایج آزمون t test برای شاخص‌های حکمروایی خوب شهری

متغیر	تعداد	میانگین فرضی	میانگین واقعی	انحراف معیار	درجه آزادی	T	سطح معناداری	سطح خطا
مشارکت	۳۶۵	۳	۳/۷۲	۰/۹۴۳	۳۶۴	۷۵/۴۹۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵
اثربخشی و کارایی	۳۶۵	۳	۳/۵۷	۰/۷۷۲	۳۶۴	۸۸/۴۳۱	۰/۰۰۰	۰/۰۵
شفافیت	۳۶۵	۳	۳/۹۶	۰/۸۴۴	۳۶۴	۸۹/۷۴۶	۰/۰۰۰	۰/۰۵
پاسخگویی	۳۶۵	۳	۳/۷۷	۰/۸۱۷	۳۶۴	۸۸/۳۳۷	۰/۰۰۰	۰/۰۵
اجماع سازی	۳۶۵	۳	۳/۶۸	۰/۸۴۳	۳۶۴	۸۳/۴۹۷	۰/۰۰۰	۰/۰۵
عدالت	۳۶۵	۳	۳/۹۰	۰/۸۳۸	۳۶۴	۸۹/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۵
قانونمندی	۳۶۵	۳	۳/۳۲	۰/۷۵۵	۳۶۴	۸۴/۰۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۵

(منبع: یافته‌های پژوهش)

شاخص مشارکت:

گفت بین میانگین واقعی (۳/۵۷) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان تأثیر پذیری اثربخشی و کارایی در سطح شهر بیستون در سطح بالایی نبوده است.

مشارکت یکی از جنبه‌های مهم نظریه حکمروایی خوب شهری است چرا اصل و بنیان نظریه مذکور بر حکومت مردمی استوار است یعنی با مشارکت و همراهی مردم معنا می‌یابد به عبارت دیگر یعنی حکومتی که مردم اداره‌ی آن را بر عهد دارند.

شاخص شفافیت:

شفافیت به معنای وجود جریان آزاد و سیال اطلاعات در علم ارتباطات می‌باشد. که بر قابلیت دسترسی آسان همگان بر اطلاعات آزادانه تأکید دارد. این اطلاعات بایست به اندازه‌ی کافی در جامعه وجود داشته و قابل فهم برای همگان باشد.

با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۷۵/۴۹۰) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است می‌توان گفت بین میانگین واقعی (۳/۷۲) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان تأثیر پذیری مشارکت در اتخاذ تصمیمات در سطح پایینی بوده است.

شاخص اثربخشی و کارایی:

با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۸۹/۷۴۶) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است می‌توان گفت بین میانگین واقعی (۳/۹۶) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان تأثیر پذیری شفافیت در شهر بیستون در سطح پایینی قرار دارد.

حکمرانی خوب به معنی آن است که نهادها و ارگانهای تصمیم گیرنده همیشه نیازهای مبرم مردم را در نظر داشته و از منابع موجود به صورت کارا استفاده نمایند. مفهوم کارایی در ارتباط با حکمرانی خوب به معنی استفاده پایدار از منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست نیز خواهد بود.

شاخص پاسخگویی:

پاسخگویی از ویژگی‌های حکمروایی خوب است به این معنی که کلیه نهادها و مؤسسات اعم از دولتی و عمومی و خصوصی

با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۸۸/۴۳۱) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار است. می‌توان

است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان عدالت در شهر بیستون در سطح بالایی نمی‌باشد.

شاخص قانونمندی:

این که تا چه میزان قوانین در یک جامعه واقعی است و می‌توان به اجرای آنها اطمینان داشت با این شاخص ارزیابی می‌شود حکمروایی خوب مستلزم وجود چارچوب‌های قانونی عادلانه و اجرای دقیق و برابر و بی طرفانه آن است. منظور از قانونمندی، وجود قوانین کارآمد، رعایت عادلانه چهارچوب‌های قانونی در تصمیم‌گیری‌ها و دور بودن افراد غیرمسئول از تصمیم‌گیری‌هاست.

با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۸۴/۰۲۱) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنا دار است می‌توان گفت بین میانگین واقعی (۳/۳۲) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان قانونمندی در بیستون در سطح متوسط به پایین طیف لیکرت قرار دارد.

۸- نتیجه گیری

مدیریت شهری به شکل سنتی با توجه به پیچیده‌تر شدن مشکلات شهری، جوابگوی اداره‌ی بهینه‌ی شهرها نمی‌باشد؛ به همین دلیل در سالهای اخیر رویکردهای متعددی در حوزه مدیریت شهری به منظور عملکرد بهینه این مدیریت مطرح شده که از جمله مهمترین این رویکردها می‌توان به حکمروایی خوب شهری اشاره کرد حکمروایی خوب با دخیل کردن مردم در امور مربوط به سرنوشت‌شان و پذیرش نظرها و تصمیم‌های همه ذی‌نفعان به دنبال ایجاد وسایلی برای تسهیل مشارکت فعال و خود جوش می‌باشد. مؤلفه‌هایی چون «مشارکت، اثربخشی و کارایی، شفافیت، پاسخگویی، اجماع‌سازی، عدالت و قانونمندی» می‌تواند بعنوان تنها راه‌هایی از مشکلات فعلی و ترسیم مطلوب چشم‌انداز آینده، نقش محوری در برنامه‌های مدیریت شهری ایفا کند این پژوهش به بررسی و اولویت‌بندی حکمروایی خوب شهری در بیستون پرداخته و براساس نتایج آزمون فریدمن

باید پاسخگوی مردم و همچنین مؤسسات ذینفع باشند. این معیار دو نکته مکمل را در بر دارد؛ مسئولان شهری باید نیازها و خواسته‌های شهروندان را دریافته و پاسخ مناسب نشان دهند.

بنابراین با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۸۸/۳۳۷) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنا دار است می‌توان گفت بین میانگین واقعی (۳/۷۷) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان پاسخگویی در شهر بیستون در سطح مطلوبی قرار ندارد.

شاخص اجماع سازی:

هماهنگی و همسویی میان برنامه‌ها و تصمیمات نهادهای مختلف جامعه امروزی در مدیریت شهری از اهمیت شایانی برخوردار بوده عدم موازی کاری و هدر رفت بودجه‌های کلان میان ارگانی امروزه یکی از دغدغه‌های مسئولین بالا دستی و عموم است. که حکایت از اهمیت و عملکرد شاخص اجماع سازی در مدیریت شهری دارد.

با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۸۳/۴۹۷) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنا دار است می‌توان گفت بین میانگین واقعی (۳/۶۸) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار است و از آنجایی که میانگین واقعی بدست آمده بیشتر از میانگین فرضی است می‌توان به این نتیجه رسید که از دیدگاه شهروندان میزان اجماع‌سازی در شهر بیستون وضعیت مطلوبی نمی‌باشد.

شاخص عدالت:

پرمشخص است توزیع عادلانه امکانات و تخصیص بودجه‌ها میان مناطق مرکزی و حومه یکی از معیارهای عدالت محوری می‌باشد. همچنین یکی دیگر از فاکتورهای وجود عدالت در هر شهری در نظر گرفتن منافع گروه‌های محروم در همه امورات می‌باشد. وجود اصل توازن و دسترسی به فرصت‌های برابر در تصمیمات و برنامه‌های مدیران و مسئولین شهری محقق‌کننده‌ی وجود این شاخص در جامعه مورد مطالعه می‌باشد.

با توجه به جدول (۶) و با تأکید بر میزان t به دست آمده (۸۹/۰۰۲) که در سطح خطای ۰/۰۵ معنا دار است می‌توان گفت بین میانگین واقعی (۳/۹۰) و میانگین فرضی (۳) تفاوت معنادار

(نمونه مورد مطالعه: شهر بابلسر)، مدیریت شهری، شماره ۳۱، صص ۴۱-۶۴

۲- عباس زاده، محسن، سوری، فرزاد (۱۳۹۲): «کثرت گرایی سیاسی: میان نظریه و واقعیت»، پژوهش سیاست نظری، دوره جدید، شماره ۱۳، صص ۷۱-۵۳

۳- ابراهیم زاده، عیسی، اسدیان مرتضی (۱۳۹۲) «تحلیل و ارزیابی میزان تحقق پذیری حکمروایی خوب شهری در ایران موردشناسی: کاشمر»، جغرافیا و آمایش شهری، شماره ۶، صص ۳۰-۱۷.

۴- اسماعیل زاده، حسن، صرافی، مظفر (۱۳۸۵): جایگاه حکمروایی خوب برنامه ریزی شهری، طرح مترو تهران، ویژه نامه جغرافیا، تهران.

۵- افروغ، عماد (۱۳۷۷): فضا و نابرابری اجتماعی، انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.

۶- اکبری، غضنفر (۱۳۸۵): سرمایه اجتماعی و حکمرانی شهری، تحقیقات جغرافیایی، چاپ اول، تهران.

۷- ایران، (۱۳۷۵): وزارت کشور، معاونت سیاسی و اجتماعی، دفتر تقسیمات کشوری، سازمان تقسیمات کشوری جمهوری اسلامی ایران، تهران، ص ۳۵۹.

۸- باستین، علی و همکاران (۱۳۹۷): «سنجش و ارزیابی اثرات حکمروایی خوب شهری بر زیست پذیری شهرها، مطالعه موردی: شهر بوشهر»، فصلنامه علمی، پژوهشی برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد مرودشت، دوره ۹، شماره ۳۴، صص ۲۳۸-۱۰

۹- برک پور، ناصر، اسدی، ایرج (۱۳۸۸): «مدیریت و حکمرانی شهری»، شهرداریها، چاپ سوم، تهران.

۱۰- پاداش، حمید، جهانشاهی، بابک و صادقی، علی (۱۳۸۶): «مؤلفه ها و شاخص حکمرانی شهری»، جستارهای شهرسازی.

۱۱- تابعی، نادر، کریمی، آرام، مرادی، ثروت اله (۱۳۹۶): توسعه پایدار محله ای در چارچوب حکمروایی خوب شهری (مورد مطالعه: محلات شش شهرداری تهران)، فصلنامه علمی، پژوهشی جغرافیا و مطالعات محیطی، دانشگاه آزاد نجف آباد، دوره ۶، شماره ۲۲، صص ۳۶-۲۱.

۱۲- ترابی، علیرضا (۱۳۸۳): مدیریت پایدار شهری در گرو حکمرانی خوب، نشریه شهرداریها، شماره ۶۹، ص ۱۰.

۱۳- توکلی نیا، جمیله، اسکندرپور، مجید، برغمندی، مجتبی (۱۳۹۱): «درآمدی بر حکمروایی خوب شهری، فصلنامه-نگرش های نو در جغرافیای انسانی»، ش. اول، صص ۱۵۲-۱۳۵

۱۴- رفیعیان، مجتبی، حسین پور، علی (۱۳۹۰): حکمروایی خوب شهری از منظریات شهرسازی، طحان، چ اول، تهران.

شاخص شفافیت حائز رتبه نخست، عدالت رتبه دوم، پاسخگویی رتبه سوم، مشارکت رتبه چهارم، اجماع سازی رتبه پنجم، اثربخشی و کارایی رتبه ششم و قانونمندی رتبه هفتم را از حیث اهمیت بدست آوردند. همچنین بر اساس آزمون تک نمونه ای، پاسخگویان سطح حکمروایی خوب را در شهر بیستون کمتر از حد متوسط طیف لیکرت ارزیابی نموده اند؛ نتیجه اینکه نظام مدیریت شهری بیستون به رغم تلاش های خود نتوانسته رضایت شهروندان را جلب نماید از آنجایی که سطح تمام شاخص های حکمروایی خوب پائین تر از سطح متوسط طیف لیکرت است لذا می توان گفت که شهر بیستون از لحاظ این معیارها در سطح نامطلوب قرار دارد و با توجه به میانگین های هر شاخص، با تقویت هر چه بیشتر این شاخص ها، مسئولان مرتبط می توانند سطح حکمرانی خوب را در شهر بیستون ارتقاء بخشند. همچنین مقایسه نتایج پژوهش منطقه مورد مطالعه با سایر شهرهای کشور نشان می دهد که وضعیت شاخص های حکمروایی خوب شهری در شهرهای ایران وضعیت مطلوبی ندارند بنابراین این نتیجه ما را به این مهم رهنمون می سازد که؛ نظام اداره شهرها در ایران مبتنی بر الگوی حکومت شهری است نه حکمروایی شهری، که در آن کنترل و هدایت توسعه شهری در مجموعه سازمان ها و نهادهای نظام رسمی و دولتی خلاصه می شود؛ بنابراین بر مبنای اصول حکمروایی خوب شهری ضروری است شهروندان، در بخش های عمومی و خصوصی و به طور کلی در قالب جامعه مدنی وارد حوزه تصمیم گیری و اداره امور شهرها شوند. همچنین بایستی تمهیداتی اندیشیده شود تا میزان شاخص های حکمروایی خوب شهری تا سطح مطلوب ارتقاء یابد که بتوان تا افق ۱۴۰۴، لااقل به سطح قابل قبولی از حکمروایی خوب شهری دست یابیم. بدیهی است که در صورت تحقق این مهم، به تبع آن، ارتقاء به سطح مطلوب تر از مشروعیت یابی حاکمیتی که هدف بنیادین دولت ها از ترویج حکمرانی شهری و واگذاری وظایف دولتی به نهادهای مردمی است. بیش از پیش و با شتاب بیشتری، محقق خواهد شد.

منابع

۱- آدینه وند، علی اصغر، حاجی زاده، مریم قدمی، مصطفی (۱۳۹۲): «بررسی عملکرد شهرداری در چهارچوب حکمرانی خوب شهری

- ۱۵- رهنما، محمد رحیم، مافی، عزت اله، اسدی، روح اله (۱۳۸۹)، تحلیل جایگاه حکمروایی خوب شهری در مشهد با الگوی SWOT، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره ۱۵، صص ۲۲۴-۱۹۷.
- ۱۶- زندیه، الناز (۱۳۹۵): «بررسی عملکرد شهرداری‌ها در چارچوب رویکرد حکمروایی خوب شهری، (نمونه موردی: شهرداری ملایر)»، فصلنامه آمایش محیط دانشگاه آزاد ملایر، دوره ۱۰، شماره ۳۹، صص ۷۶-۶۰.
- ۱۷- شریفیان‌ثانی، مریم (۱۳۸۰): مشارکت شهروندی حکمرانی شهری و مدیریت شهری، چاپ اول، تهران.
- ۱۸- صرافی، مظفر، عبدالمجید (۱۳۸۷)، تحلیل مفهوم شهروندی و ارزیابی جایگاه آن در قوانین، مقررات و مدیریت شهری، پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۳.
- ۱۹- صدیقی سروستانی، رحمت اله و همکاران (۱۳۸۶): «حکمروایی خوب: تحلیل مدل‌های حکمرانی شهری در انتخاب سومین دوره شورای اسلامی شهر تهران، فصلنامه علمی- پژوهشی رفاه اجتماعی، سال هفتم، شماره ۲۶، صص ۳۳-۹.
- ۲۰- غلامی، محمد و همکاران (۱۳۹۶): «اولویت‌بندی مؤلفه‌های حکمروایی شایسته شهری از دیدگاه فعالان بخش مدیریت شهری، (مورد مطالعه: شهر بوکان)»، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، دوره ۲۸، شماره ۱.
- ۲۱- لاله پور، منیژه (۱۳۸۶): «حکمرانی شهری مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه، جستارهای شهرسازی.
- ۲۲- لطفی، حیدر و همکاران (۱۳۸۸): «مدیریت شهری و جایگاه آن در ارتقاء حقوق شهروندان»، فصلنامه علمی- پژوهشی جغرافیای انسانی، سال دوم، شماره اول.
- ۲۳- مقیمی، محمد (۱۳۸۲): اداره امور حکومت‌های محلی، انتشارات سمت. تهران.
- ۲۴- ملک حسینی، عباس (۱۳۹۷): «بررسی نقش حکمروایی خوب شهری در مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری شهر سمنان، فصلنامه علمی پژوهشی نگرش‌های نودجغرافیای انسانی»، سال نهم، شماره سوم.
- ۲۵- موحد، علی سجاده، قاسمی کفرودی، موسی، کمندرودی، ساسان پورفرزانه، (۱۳۹۳): «بررسی توسعه محله‌های شهری با تأکید بر الگوی شهری، (مورد مطالعه: شهر بوکان)»، فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، دوره ۲۸، شماره ۱.
- ۲۶- موحد، علی سجاده، قاسمی کفرودی، موسی، کمندرودی، ساسان پورفرزانه، (۱۳۹۳): «بررسی توسعه محله‌های شهری با تأکید
- بر الگوی حکمروایی خوب شهری (مورد مطالعه: منطقه ۱۹ شهرداری تهران)»، مدرس علوم انسانی، دوره نوزدهم، شماره ۱: صص ۱۸۰-۱۴۷.
- ۲۷- مهندسین مشاور تدبیر شهر (۱۳۹۴): طرح جامع ویژه فرهنگی - تاریخی شهر بیستون، اداره کل راه و شهرسازی استان کرمانشاه، مرحله اول، ج ۱.
- ۲۸- مهندسین مشاور تدبیر شهر (۱۳۹۴): طرح جامع ویژه فرهنگی - تاریخی شهر بیستون، اداره کل راه و شهرسازی استان کرمانشاه، مرحله اول، ج ۱.
- ۲۹- میدری، احمد، خیرخواهان، جعفر (۱۳۸۳): حکمرانی خوب؛ بنیان توسعه، دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، چاپ اول، تهران.
- ۳۰- نادری چکنی، زهرا (۱۳۹۳): «تحلیل و ارزیابی میزان تحقق پذیری حکمرانی خوب شهری در شهر خرم‌آباد»، پایان نامه ارشد، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ص ۱۲۴.
- ۳۱- ه. لوشای (۱۳۴۴): «حفریات بیستون»، نشریه انجمن فرهنگ ایران باستان، ترجمه کیکاوس جهان‌داری، دور دوم، شماره اول.
- 32- Brenener, Nile, (2003), metropolitan institutional reform and reclosing of state space in contemporary Western Europe, European urban and regional studies.
- 33- Kioe sheng. (2010): yap Good Urban Governacein Southeast Asia, SAGE Publications, Environment and Urbanization
- 34- Mc Gill, R. (2016): Integrated Urban planning and governance: Is there a Barcelona model. International Planning Studies, 11(1), 35-42
- 35- Meethen, Dijk. (2017): Managing Cities in Developing Countries: the Theory and Practice of Urban Management. Edward Elgar Publishing.
- 36- Rotmans, J., & Van Asslt, M.). Policies and innovations in developing countries. Westport: Greenwood Praeger Press. (NIUA). 2015.
- 37- Taylor P. (2000): "UNCHS (Habitat) - the Global Campaign for Good Urban Governance", Environment and Urbanization, Vol. 12., No. 1. April. [9]
- 38- UN-HABITAT. (2009): Urban governance index (UGI) a tool to measure progress in achieving good urban governance, Available in www.unhabitat.org.
- 39- UN- HABITAT. (2000): Campaign on urban governance. Campaign on urban governance. www.un habitat.org
- 40- UNDP, Human development report (2002 & 2009) United Nations Development Programme